

Περί προσευχής - Γέρων Ιωσήφ Ησυχαστής

Θὰ μακρυγορούσαμε, ἂν θέλαμε νὰ περιγράψουμε ὅλα ὅσα ἀφοροῦν τὸ θέμα αὐτὸ σὲ σχέση μετὰ τὸν Γέροντά μας. Ἡ προσευχὴ ἦταν γιὰ τὸν Γέροντα ἕνα ἀπέραντο κεφάλαιο καὶ τὸ κύριο μέλημά του. Σὲ αὐτὴν εἶχε δοθεῖ ὀλόκληρος. Ὅλη τὴν ζωὴ του, ὅλη τὴν ἐπίδοση καὶ τὸν ἐνθουσιασμό του, ὅλη τὴν φροντίδα καὶ τὴν προσπάθειά του, ὅλο του τὸ εἶναι τὰ εἶχε ἀποθέσει στὴν ἀρετὴ τῆς προσευχῆς. Τί μπορούμε νὰ ποῦμε καὶ νὰ περιγράψουμε ἀπὸ τὰ δυσπρόσιτα καὶ ἀπροσπέλαστα μυστήρια ποὺ ἀγνοοῦμε ἐμεῖς οἱ ταπεινοί, πτωχοὶ καὶ ἀδύνατοι ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὴν κατάστασή μας;

Βλέπαμε ἐξωτερικὰ τὴν πρακτικὴν ζωὴν του. Παρατηρούσαμε, πόσο ἀνελέητα φερόταν πρὸς τὸν ἑαυτό του καὶ ἀνάλογα συλλογιζόμεσταν. Ποιὸς ὅμως ἦταν δυνατὸν νὰ δεῖ ἢ νὰ περιγράψει τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀλαλήτους στεναγμούς του καὶ ὅλα ὅσα ἡμέρα καὶ νύχτα προσέφερε στὸν Θεό;

Δικαιολογημένες ἀπαιτήσεις μπορούσαν νὰ τοῦ ἀποσπᾶσουν ἀνάλογες ὑποχωρήσεις σὲ σχέση μετὰ ὅ,τιδήποτε πρακτικὸν τὸν ἀπασχολοῦσε. Στὴν τάξιν ὅμως καὶ τὸν τύπον τῆς προσευχῆς ἦταν ἀδύνατον νὰ γίνοντο ὑποχωρήσεις. Ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ ἐμμονὴ του στὸ θεῖον ἔργον τῆς προσευχῆς μαρτυροῦσαν τὸ ὕψος καὶ τὸ πλάτος τῆς φροντίδας του καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἀποτελέσματα ἦταν πολὺ φανερά. Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν Πατέρων μας, τὸ σαφέστερον δεῖγμα τῆς πνευματικῆς ζωῆς μιᾶς ψυχῆς εἶναι ἡ ἀδιάλειπτη προσευχὴ, ποὺ ὑπάρχει ὡς ἐσωτερικὴ μόνιμη κατάσταση καὶ ὄχι ὡς προϊόν προσπάθειας. Καὶ στὸν πνευματικὸν Γέροντά μας βλέπαμε ὅτι τὸ κύριον μέλημα καὶ ὁ κύριος στόχος του ἦταν ἡ προσευχή.

Ὁ ἀείμνηστος μᾶς παιδαγωγοῦσε καὶ μᾶς ὑπεδείκνυε ἀκούραστα τὴν ἀξία καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ καρποῦ τῆς προσευχῆς. Συχνὰ τόνιζε: «ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐντολῆς αὐτῆς καὶ ἡ προσπάθεια τῆς προσευχῆς θὰ σᾶς ἀνοίξῃ τὴν πόρταν τῆς προσευχῆς» ἢ «αὐτὸ τὸ λάθος θὰ σᾶς γίνῃ ἐμπόδιον στὴν προσευχή».

Τὴν ἰδιαίτην μέριμναν τοῦ Γέροντος γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς προσευχῆς μπορεῖ νὰ τὴν διαπιστώσῃ ὁ καθένας καὶ ἀπὸ τὰς διάφορας ἐπιστολὰς του, ποὺ δημοσίευσε ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφός μας, ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φιλοθέου. Γράφει ὁ Γέροντας πρὸς ἕνα νεώτερον: «Ἡ νοερὰ προσευχὴ εἰς ἐμένα εἶναι ὅπως τοῦ καθενὸς ἡ τέχνη. Καθότι ἐργάζομαι αὐτὴν τριάντα ἔξ καὶ ἐπέκεινα χρόνια», δηλαδὴ σὲ ὅλη τὴν διάρκειαν τῆς ἕως τότε μοναχικῆς του ζωῆς. Ἡ ἄνεση, μετὰ τὴν ὁποῖαν περιγράφει αὐτὴ τὴν παναρετὴν ὁ μακαριστὸς Γέροντας – τὴν ἀρχὴν της, τὴν λεπτομερῆ ἐξήγησιν τῶν διαφόρων σταδίων καὶ καταστάσεων ποὺ ἀκολουθοῦν ὡς καὶ αὐτὴ τὴν ἔλλαμψιν καὶ ἀρπαγὴν, στὴν ὁποῖαν ὁδηγεῖ ἡ ἴδια αὐτοῦς ποὺ τὴν ἀσκοῦν μετὰ ζῆλον – μαρτυρεῖ τὸν βαθμὸν τῆς προαγωγῆς μετὰ τὴν δύναμιν τῆς Χάριτος, καὶ τῆς κατοχῆς τῶν μυστηρίων καὶ τῶν ιδιοτήτων τῆς προσευχῆς...

... Σὲ ἄλλῃ ἐπιστολῇ, ποὺ περιγράφει τὴν ιδιότητα τῆς προσευχῆς, μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει «τὸν δὲ φωτισμὸν διαδέχονται διακοπὴ τῆς εὐχῆς καὶ συχναὶ θεωρίαι. Ἀρπαγὴ τοῦ νοός, κατάπαυσις τῶν αἰσθήσεων, ἀκίνησις καὶ ἄκρα σιγὴ τῶν μελῶν, ἔνωσις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου εἰς ἕν». Συνεχεῖς ἐμπειρίαι του ἦταν ἡ εἰρήνη τῶν λογισμῶν, ἡ συνάντησις μετὰ ἄλλον ἄερα, ἡ «ζωοποιὸς νέκρωσις» καὶ γαλήνη τῶν μελῶν, ἡ αἴσθησις λεπτῆς αὔρας, ἡ ἄρρητη εὐωδία, τὸ αὐλο, ὑπέρλευκον καὶ ἄκτιστον φῶς. Γι' αὐτὸ συχνὰ μᾶς μιλοῦσε μετὰ τέτοιαις ἐκφράσεσι. Χαρακτηριστικὸν τοῦ ἦταν ἐπίσης ἡ

εὐχέρεια νὰ ἐρμηνεύει τοὺς ποικίλους πειρασμοὺς σὲ ὅλο τὸ στάδιο τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα καὶ ἰδίως στὸ πρακτικὸ μέρος. Αὐτὸ ἦταν ἐπισφράγιση καὶ ἀπόδειξη τοῦ αἰώνιου κύρους τῆς Πατερικῆς παραδόσεως, πὺ συνεχίζεται καὶ παρατείνεται ἀδιάκοπα καὶ ἀπαραχάρακτα ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες ὡς τὶς ἡμέρες μας.

Τὸν πατρικὸ χαρακτήρα τῆς χαριτωμένης καὶ ἀληθινῆς προσευχῆς τοῦ Γέροντος ἐπισφράγιζε καὶ ἡ κοινωνία του μὲ τὸν πανανθρώπινο πόνο. Νοιώθαμε ὅτι αὐτὸ τὸ ζοῦσε ἔντονα καὶ σχεδὸν διαρκῶς. Πολλὲς φορὲς τὸν βλέπαμε νὰ βυθίζεται ἤρεμα στὸν ἑαυτό του, καὶ φαινόταν ὅτι δὲν ἦταν κοντὰ μας. Ἀλλοιώνόταν ἡ ἔκφρασή του καὶ μὲ λυπημένο ὕφος ἀναστενάζε ἐλαφρά. «Γέροντα, τί συμβαίνει;», ρωτούσαμε μὲ τὴν νεανικὴ μας περιέργεια. «Κάποιος πάσχει, παιδιά» μᾶς ἔλεγε. Ἡ διαπίστωση γινόταν ὅταν μετὰ ἀπὸ λίγες ἡμέρες λαμβάναμε ἓνα γράμμα μὲ τὴν περιγραφή κάποιας περιπέτειας. «Πῶς γίνεται, Γέροντα, αὐτοὶ πὺ προσεύχονται περισσότερο νὰ γίνονται κοινωνικότεροι τῶν ἄλλων;». Γιατὶ βλέπαμε ὅτι αὐτοὶ αἰσθάνονται τὸν πλησίον καὶ κοινωνοῦν μὲ αὐτὸν πρακτικότερα, μολονὶ οἱ ἴδιοι εἶναι σχεδὸν κρυμμένοι καὶ ἄγνωστοι. Μὲ τὸ δικό του λεξιλόγιο μᾶς ἀποδείκνυε τότε τὴν καθολικότητα τῆς προσευχῆς, πὺ εἶναι ὁ κυριότερος φορέας τῆς οἰκουμενικότητος. Μὲ τὴν προσευχὴ πραγματοποιεῖται τελειότερα ἡ ἔνωση μὲ τὸν Θεό, καὶ ἔτσι τὰ πάντα καταλήγουν στὴν Χριστοένωση καὶ Χριστοκοινωνία. Ὅταν μιλοῦσε γιὰ τὰ θέματα πὺ «ἔπασχε», ἴσως νὰ μειονεκτοῦσε μερικὲς φορὲς στὴν δυνατότητα ἐκφράσεως. Δὲν μπορούσε νὰ διατυπώσει πλήρως τὰ πνευματικὰ βιώματά του μὲ τοὺς λεπτοὺς φιλοσοφικοὺς ὅρους τῆς θεολογίας. Μᾶς πληροφοροῦσε ὅμως μὲ λεπτομέρεια γιὰ τὸ κάθε νόημα πὺ περικλείεται στὸν πνευματικὸ ἀγώνα τῆς ἐν Θεῷ ζωῆς γενικά, ἀλλὰ καὶ εἰδικὰ σὲ ὅ,τι ἀναφέρεται στὴν προσευχή, μὲ ἓναν ἐπαγωγικὸ τρόπο, πὺ τοῦ ἔδινε ἡ ἐλευθερία τῆς ἐμπειρίας του.

Μᾶς ἔλεγε: «Ἡ μάχη πρὸς τὰ πάθη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς πορείας πρὸς τὴν καθαρὰ προσευχή. Εἶναι ἀδύνατον νὰ προοδεύσει κάποιος στὴν εὐχή, ὅταν ἐνεργοῦν τὰ πάθη. Στὴν ἀγριότητα τῆς μάχης κατὰ τῶν παθῶν, ἐνῶ ὁ ἀγωνιστὴς πολεμᾷ μὲ σωστὸ τρόπο καὶ πρόθυμα, συμβαίνει κάποτε νὰ τὸν «ὑποκλέπτουν» τὰ πάθη, εἴτε ἀπὸ ἀπειρία γιὰ τὸ ἄγνωστο εἶδος τοῦ πολέμου εἴτε ἀπὸ ἀδυναμία. Παρόλα ὅμως αὐτά, δὲν ἐμποδίζεται ἡ παρουσία τῆς Χάριτος τῆς προσευχῆς. Ὅταν ὅμως ὁ «ὑποσκελισμός» τῶν παθῶν προέρχεται ἀπὸ ἀμέλεια ἢ ἔχει κάποια κενοδοξία, τότε ἡ παρουσία τῆς Χάριτος εἶναι ἀδύνατη. Ἐπειτα ὁ νοῦς, κατὰ τὸ μέτρο τῆς ἀπαλλαγῆς του ἀπὸ τὰ πάθη, παίρνει διὰ τῆς Χάριτος Θάρρος καὶ δύναμη στὸν πόλεμο κατὰ τῶν λογισμῶν καὶ στέκεται μὲ ἐπιμονὴ στὴν προσευχή καὶ γενικότερα στὴν θεωρία τοῦ Θεοῦ».

... Πάμπολλα παραδείγματα στὴν ἱστορία τῶν ἀνθρώπων μᾶς πείθουν γιὰ τὴν σωτηρία ἀπὸ ἐπικείμενους ὀλέθρους ἐξαιτίας τῆς προσευχῆς ἐναρέτων ἀνθρώπων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐκδηλώνουν οἱ τέλειοι ἐν Θεῷ τὶς δυὸ κύριες ἀρετές τους. Τὴν ἀγάπη καὶ τὴν προσευχή. Ἡ ἀγάπη συνιστᾷ τὴν οὐσία τῆς προσωπικότητος τῶν τελείων, ἐνῶ ἡ προσευχὴ τὸ ἀποδεικνύει.

Ὁ Γέροντας μᾶς ἔλεγε ὅτι σὲ ὅποιον προσεύχεται ἀληθινὰ ἀποκαλύπτεται ἡ αἴσθησις τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Καὶ πὺ συγκεκριμένα, «ὅταν ἡ Χάρις ἐνεργήσῃ στὴν ψυχὴ τοῦ εὐχομένου, τότε τὸν πλημμυρίζει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ μὴν μπορεῖ ἄλλο νὰ ἀντέξει αὐτὸ πὺ αἰσθάνεται. Στὴν συνέχεια, στρέφεται ἡ ἀγάπη αὐτὴ πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιο ἀγαπᾷ τόσο, ὥστε νὰ θέλει νὰ πάρει ἐπάνω του ὅλο τὸν ἀνθρώπινο πόνο καὶ τὴν δυστυχία γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν οἱ ἄλλοι. Συμπάσχει σὲ κάθε θλίψη καὶ δυσκολία, θλίβεται ἀκόμα καὶ γιὰ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα καὶ κλαίει, ὅταν σκεφθεῖ ὅτι πάσχουν! Αὐτὰ εἶναι χαρακτηριστικὰ ἀγάπης, πὺ τὰ προκαλεῖ καὶ τὰ δραστηριοποιεῖ ἡ προσευχὴ. Γι' αὐτὸ καὶ ὅσοι πρόκοψαν στὴν προσευχὴ δὲν παύουν νὰ εὐχονται ὑπὲρ τοῦ κόσμου. Σὲ αὐτοὺς ἀνήκει καὶ ἡ παράτασις τῆς ζωῆς του - ὅσο καὶ ἂν αὐτὸ φαίνεται

παράδοξο και τολμηρό - και να ξέρετε ότι, αν αυτοί εκλείψουν, τότε θα έρθει το τέλος αυτού του κόσμου» .

Ὁ Θεός, ὡς ἡ αὐτούσια Παναγία, μεταδίδει καὶ μεταφέρει μέρος ἀπὸ τὴν Παναγαθότητά Του στὰ κτίσματά Του, ὅπως καὶ ὅσο Αὐτὸς γνωρίζει. Αὐτὸ ἔχει ὡς συνέπεια νὰ κάνουν τὸ ἴδιο πράγμα καὶ οἱ θεούμενοι δοῦλοι Του, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἐπίκλησή τους μεταδίδουν ἐπίσης τὴν ἀγάπη στὸν κόσμο. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι, ἂν ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ σῶμα, ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ δύναμή του. Καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι μὲ τὴν προσευχὴ κατορθώνεται ἐπιτυχέστερα ἡ ἐκπλήρωση τῆς ἀγάπης σὲ παγκόσμια κλίμακα, ἐκεῖ ὅπου ἀδυνατοῦν οἱ τόσοι ἄλλοι πόροι καὶ τρόποι...

Ἀπὸ τὸ βιβλίο «Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΙΩΣΗΦ Ο ΗΣΥΧΑΣΤΗΣ»
ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΙΩΣΗΦ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΥ
ΒΙΟΣ-ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ-«Η ΔΕΚΑΦΩΝΟΣ ΣΑΛΠΙΓΞ»
ΨΥΧΩΦΕΛΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΑ 1

Πηγή:http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/gerontikon/gerwn_iwshf_hsyxasths_peri_proseyxhs.htm